

Către: Natalia GAVRILIȚA
Prim-ministrul Republicii Moldova

Către: Andrei SPÎNU
Viceprim-ministru
Ministrul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale

Nr. 124 din 14 octombrie 2021

Ref.: Comentariile AmCham Moldova asupra proiectului definitiv al hotărârii de Guvern cu privire la aprobarea limitelor de capacitate, cotelor maxime și categoriilor de capacitate în domeniul energiei electrice din surse regenerabile până în anul 2025

Stimată doamnă Prim-ministru,
Stimate domnule Viceprim-ministru,

Vă salutăm din numele Asociației Patronale „Camera de Comerț Americană din Moldova” (în continuare „AmCham Moldova”).

Prin prezenta scrisoare, vă transmitem comentariile noastre asupra proiectului definitiv al hotărârii Guvernului cu privire la aprobarea limitelor de capacitate, cotelor maxime și categoriilor de capacitate în domeniul energiei electrice din surse regenerabile până în anul 2025, precum urmează.

I. Deficiențe de consecvență, predictibilitate și continuitate în mesajele și politicile promovate în domeniul energiei regenerabile

Guvernul Republicii Moldova, prin intermediul Ministerului Infrastructurii și Dezvoltării Regionale, ar trebui în opinia noastră să asigure consecvența mesajelor către investitori și să promoveze politici unitare, predictibile și pe termen lung.

Reamintim că în anul 2013 a fost aprobată Strategia Energetică a Republicii Moldova până în 2030 și Planul Național de Acțiuni în domeniul Energiei Regenerabile pentru anii 2013-2020.

Prin intermediul acestor acte se confirma intenția statului de a dezvolta producerea energiei regenerabile, într-un volum de 400 MW până în anul 2020 și 600 MW până în anul 2030, prioritar bazate pe energia eoliană și pe licitație.

Urmare a unor asemenea politici, planuri, ținte aprobate și asumate, completate și susținute cu mesajele și declarațiile oficiale, potențialii investitori interesați, atât companii locale, cât și străine, au început să dezvolte proiecte de energie regenerabilă, astfel încât la momentul aprobării Legii nr. 10/2016 privind promovarea utilizării energiei din surse regenerabile, erau deja eliberate avize de racordare la rețeaua electrică pentru aproximativ 1000 MW, iar în prezent ÎS „Moldelectrica” are avize de racordare emise pentru centrale electrice eoliene pentru 1054,7 MW, la care se mai adaugă aproximativ 300 MW din lista de așteptare și încă 201,82 MW pentru centrale solare.

O dată cu intrarea în vigoare a Legii nr. 10/2016, s-au reglementat în mod practic atât țintele asumate, cât și schemele de sprijin, urmând ca Guvernul, prin intermediul Ministerului Infrastructurii și Dezvoltării Regionale, să coordoneze aprobarea reglementărilor secundare pentru punerea în aplicare a legii primare.

Document semnat electronic. Pentru verificarea semnăturii a se accesa: <https://msign.gov.md>

În acest context, din anul 2016 au avut loc numeroase dezbateri publice în vederea eficientizării pachetului de reglementări secundare cu participarea activă a instituțiilor internaționale (Agenția Internațională pentru Energie Regenerabilă (IRENA), Comunitatea Energetică Europeană, Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare (BERD)) precum și a mediului investițional. Cu toate acestea însă lansarea licitațiilor sau a unui calendar de licitații este invariabil întârziată.

Observăm cu surprindere că, în locul depunerii eforturilor pentru organizarea licitației și adjudecarea capacităților de producere la prețuri competitive, are loc o schimbare de viziune, contrar politicilor și a principiilor predictibilității, atribuind capacități semnificative într-o schema mai scumpă și pe o tehnologie mai scumpă.

De 8 ani investitorii, ca urmare a politicilor declarate, investesc în proiecte de energie regenerabilă, prioritar eoliană, de 4 ani așteaptă lansarea licitației, iar astăzi, în 2021, contrar eforturilor acumulate, asistăm la o schimbare neașteptată de viziune, urmărind cum licitațiile care trebuiau să fie mecanismul de bază pentru sprijinirea energiei regenerabile, sunt voit restrânse, iar energia solară care inițial se estima la 5%, ulterior la 10% din totalul mixului regenerabil, pare acum să fie prioritară, deși rămâne cu mai mult de 20% mai scumpă decât cea eoliană.

II. Argumente de impact economic

Liniile directoare privind ajutoarele de stat pentru protecția mediului și energie pentru perioada 2014-2020, aprobate de Comisia Europeană, determină faptul că *subvențiile oferite de stat trebuie reduse la minimum în vederea eliminării complete a acestora prin utilizarea instrumentelor de piață, cum ar fi licitațiile sau procedurile de ofertare concurențială deschisă tuturor producătorilor de energie electrică din surse regenerabile.*

Prin urmare, prețurile fixe oferite în cadrul licitațiilor trebuie să fie principalul mecanism de ofertare a statutului de producător eligibil și care ar urma să asigure cele mai mici prețuri posibile pentru energia electrică furnizată.

Proiectul hotărârii de Guvern prevede oferirea a 260 MW, sau mai mult de 65% pentru proiecte mici, ceea ce reduce eficiența economică a implementării proiectelor de dezvoltare a centralelor electrice ce utilizează surse regenerabile de energie și crește valoarea subvențiilor pe piața de energie electrică, ceea ce nu corespunde cu recomandările Comisiei Europene și Secretariatului Comunității Energetice (PG 04/2015).

O altă latură a proiectului menționat ține de ponderea energiei regenerabile în consumul final brut de energie electrică, care este estimată la nivel de cca. 30%, dar care vine și cu o povară suplimentară (fără a ține cont de costurile suplimentare cu energia de echilibrare) pentru consumatorii finali de cca. 0,22 lei/kWh în comparație cu prețurile actuale de procurare a energiei electrice. Această povară ar putea fi diminuată prin promovarea capacităților regenerabile prin intermediul licitațiilor organizate de Guvern, inclusiv prin majorarea capacității totale pentru instalațiile eoliene până la 200-250 MW, la tarife fixe fiind susținute doar proiecte cu capacități mici implementate de către autoritățile publice locale. Această din urmă abordare ar duce la diminuarea poverii suplimentare pentru consumatorii finali de la 0,22 lei/kWh până la 0,15-0,16 lei/kWh.

III. Fundamentarea incompletă a noilor limite de capacitate

Un alt aspect asupra căruia dorim să îndreptăm atenția dumneavoastră se referă la includerea capacităților pe tarif fix la energia eoliană. Considerăm că nu există raționamente tehnice sau economice pentru a permite astfel de proiecte. Așa-numitele „semnale din piață” nu sunt altceva decât speculații investiționale de moment și căutarea de oportunități la limita legii.

Proiectele eoliene reprezintă investiții complexe. Dezvoltarea lor durează 3-5 ani și presupune resurse umane și financiare considerabile. Construirea lor necesită refacerea întregii infrastructuri de drumuri și poduri, construirea unor instalații de racordare costisitoare. Din aceste considerente, toate eforturile de dezvoltare și de construire nu pot asigura fezabilitatea unei singure turbine de 4MW. Chiar dacă s-a omis această argumentare la adoptarea hotărârii de Guvern nr. 689/2018, solicităm ca pe viitor să nu se mai țină cont de asemenea proiecte pentru calculul cotelor de capacitate.

IV. Repartizarea dezechilibrată pe tehnologii

În anul 2018, prin intermediul hotărârii de Guvern nr. 689/2018, pentru licitație, s-a alocat o cotă maximă de 80 MW tehnologie eoliană și 25 MW tehnologie solară. Deși nu s-a implementat niciun proiect și nu a fost organizată vreo licitație, totuși pentru orizontul 2021-2025, capacitatea eoliană rămâne practic aceeași, iar cea solară se triplează. Chiar dacă costurile tehnologiilor, inclusiv solare, a scăzut considerabil în ultimii ani, oricum rămâne cu aproape 23% mai scump, așa cum arată tarifele aprobate de ANRE.

Considerăm că Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale ar putea să profite de concurența pe piața proiectelor de energie eoliană, triplând cantitățile pentru această tehnologie, astfel obținând cel mai mic preț. Promovarea unei energii mai scumpe, cu o competiție mai redusă și cu o ocupare sporită a terenurilor, va produce efectul unui impact mai mare asupra tarifului la energie electrică.

Argumentele tehnice aduse de experții sectorului energetic arată că energia solară nu trebuie să depășească 18% în tandemul solar + eolian.

V. Mecanism de susținere a producătorilor de energie din surse regenerabile

Experiența internațională a demonstrat că sectorul privat poate avea un rol important în dezvoltarea energiei verzi la prețuri mai mult reduse, prin semnarea contractelor directe între producători renovabili și furnizori de energie electrică.

Pentru promovarea și susținerea producerii energiei electrice din surse regenerabile considerăm că ar fi benefică implementarea unui mecanism suplimentar de susținere a producătorilor de energie din surse regenerabile și anume prin oferirea posibilității furnizorilor de energie electrică de a încheia contracte pe termen lung de procurare a energiei regenerabile până la 50% din cotele destinate pentru licitație specificate în decizia Guvernului la prețuri ce nu ar depăși 75% din prețurile per tehnologie acordare producătorilor la prețurile fixe obținute la ultima licitație organizată de Guvern sau la tarife aprobate de ANRE în caz că nu au avut loc licitații.

VI. Considerații finale

Analizând capacitățile propuse în proiectul hotărârii de Guvern, considerăm că:

Document semnat electronic. Pentru verificarea semnăturii a se accesa: <https://msign.gov.md>

- Proiectul propus nu corespunde politicilor în domeniul energiei regenerabile;
- Proiectul nu asigură metode concurențiale bazate pe piață;
- Energia solară pe tarif fix trebuie promovată doar pe acoperișuri rezidențiale și industriale și prin mecanismul net metering;
- Energia solară estimată pentru preț fix (licitație) până în anul 2020 trebuie să se mențină și plusat un mic avans;
- Energia eoliană trebuie să aibă cea mai mare pondere din toate tehnologiile regenerabile și toată capacitatea trebuie să se regăsească la proiecte care să participe la licitație;
- Există necesitatea introducerii unui mecanism prin care sectorul reglementat, inclusiv cel privat, să contribuie la promovarea și dezvoltarea energiei verzi prin încheierea contractelor directe de procurare a energiei din surse regenerabile.

Prin urmare, propunem următoarea repartizare pentru cotele de capacitate să fie implementate pentru anii 2021-2025:

Nr .	Tehnologia de producere a energiei electrice	Total	Tarif fix	Preț fix	Limita de capacitate
1.	Instalații Eoliene	250	-	250	-
2.	Instalații solare PV	60	30	30	
2.1.	Instalații PV acoperișuri industriale		20	-	0,5
2.2.	Instalații PV acoperișuri rezidențiale		10	-	0,5
3.	Cogenerare biogaz	100	100	-	-
4.	Cogenerare singaz	15	15	-	-
5.	Cogenerare ardere directă	30	30	-	-

Ne exprimăm ferma convingere că organul central de specialitate va analiza sub toate aspectele argumentele mediului de afaceri, va ține cont de realitățile și de beneficiile aduse Republicii Moldova pe termen mediu și lung și va asigura implementarea celor mai fezabile politici.

Va mulțumim anticipat pentru atenția acordată acestei scrisori și rămânem la dispoziția dvs. pentru orice clarificări ulterioare.

Cu respect,

Mila Malairău

Director Executiv

A.P. „Camera de Comerț Americană din Moldova”

AmCham Moldova este o asociație de business care reunește 144 de companii cu investiții americane, străine și locale, având drept misiune promovarea investițiilor în Republica Moldova prin colaborare cu autoritățile publice și liderii comunității de afaceri pentru dezvoltarea și facilitarea unui climat de business mai favorabil în Moldova. Comunitatea de afaceri AmCham Moldova realizează profituri ce reprezintă circa 20% din total profituri înregistrate în economia Republicii Moldova.